

OMSORGSKOREOGRAFIER –
NÅR ÆLDRE MENNESKER
SKAL HAVE HJÆLP TIL
UDSKILLELSE AF AFFØRING

Fagforskningsdag den 25. april 2024

Kirstine Rosendal, Lektor, Bornholms-
sundheds og sygeplejeskole og phd.
studerende, RUC

PLAN FOR OPLÆGGET

- Baggrunden for artiklen
- Kort beskrivelse af de teoretiske perspektiver
- Udvalgte fund
- Implikationer for uddannelse og praksis?

BAGGRUNDEN FOR ARTIKLEN

- At det at hjælpe et ældre menneske med udskillelse af afføring afhænger ikke kun af relationen mellem den sundheds-professionelle og det ældre menneske der har brug for pleje og det handler ikke kun om at evidensbasere praksis
- Det handler om det. MEN der er er en masse andet på spil
- Får vi ikke et blik for det eller et sprog til at kunne tale om det så presser vi praksis og forenkler noget der ikke skal forenkles
- At undersøge noget meget velkendt indenfor sygeplejen med en ambition om at se på det på nye måder

Rosendal, K.A. (2024). The choreographies of the elimination of faeces: An ethnographic study of the institutionalized body care practices of older people in different health care settings. *Journal of Advanced Nursing*, 80(3), 1004-1017. <https://doi.org/10.1111/jan.15864>

Received: 5 June 2023 | Revised: 25 August 2023 | Accepted: 31 August 2023
DOI: 10.1111/jan.15864

EMPIRICAL RESEARCH QUALITATIVE

JAN WILEY

The choreographies of the elimination of faeces—An ethnographic study of the institutionalized body care practices of older people in different health care settings

Kirstine Aakerlund Rosendal^{1,2}

¹Department of People and Technology, Research Centre in Health Promotion, University of Roskilde, Roskilde, Denmark
²Bornholm Health and Nursing School, Rønne, Denmark

Correspondence
Kirstine Aakerlund Rosendal, Department of People and Technology, Research Centre in Health Promotion, University of Roskilde, Universitetsvej 1, 4000 Roskilde, Denmark.
Email: kaaar@ruc.dk

Abstract
Aim: To explore the choreographies of the elimination of faeces of older people to gain insight into the institutionalized practices of body care of older people in hospitals and long-term care settings.
Design: A qualitative ethnographic study, drawing on a perspective of socio-material theory. Reported in accordance with the Standards for Reporting Qualitative Research.
Methods: A total of, 30 women and 11 men aged 80 years and above needing assistance with body care in a hospital ward, 2 nursing homes and home care and 32 care workers participated. Four individual interviews with older people and three focus group interviews with care workers were conducted, in addition to 135h of participant observations, from December 2020 to September 2021. Data were analysed using a situational analysis approach.
Results: The assistance with the elimination of faeces is a multiplicity of ongoing dynamic practices where different actors interrelate. Dominating actors are time, space, materialities, different ideals and professional knowledge. The choreographies aim at order the elimination of faeces to happen at the right time at the right place, to provide dignified care.
Conclusion: To assist older people with the elimination of faeces is complex institutionalized practices. The study argues for a greater focus on the ongoing relations between human and non-human actors to provide new understandings of an under-explored phenomenon in nursing.
Impact: What problem did the study address? The elimination of faeces of older people as part of body care is an underexplored phenomenon in nursing, often subject to stigma and taboo, and delegated to other healthcare workers than registered nurses. Internationally, there are challenges in the delivery of fundamentals of nursing care to older people across healthcare settings. Few studies have explored body care as an institutionalized practice across different settings, taking into consideration the contextual aspects of care as well as the involvement of non-human actors in the care practices. What were the main findings? Multiple human and non-human actors

This is an open access article under the terms of the [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/), which permits use and distribution in any medium, provided the original work is properly cited, the use is non-commercial and no modifications or adaptations are made.
© 2023 The Authors. *Journal of Advanced Nursing* published by John Wiley & Sons Ltd.

1004 | [wileyonlinelibrary.com/journal/jan](https://onlinelibrary.wiley.com/journal/jan) | *J Adv Nurs* 2024;80:1004–1017

ETNOGRAFI

- Deltagerobservationer af situationer hvor ældre mennesker får hjælp til at pleje kroppen
- Formelle og uformelle individuelle interviews
- Fokusgruppeinterviews
- Et stort billedmateriale
- I en hospitalskontekst og ældreplejen

Data collection type	Number of older people participating and gender (f/m)	Number of health care professionals participating and gender	Setting	Duration (hours/minutes)
Participant observation (O1)	3 (f), 3 (m)	8 (f)	Hospital	35 h
Participant observation (O2)	8 (f), 4 (m), 1 spouse (f)	6 (f)	Home care	45 h
Participant observation (O3)	13 (f), 4 (m)	7 (f), 1 (m)	Nursing home A	35 h
Participant observation (O4)	5 (f)	4 (f)	Nursing home B	20 h
Individual interview (I1)	1 (f) + observed	-	Hospital	16 min
Individual interview (I2)	1 (f) + observed	-	Hospital	15 min
Individual interview (I3)	1 (m) + observed	-	Homecare	19 min
Individual interview (I4)	1 (f) % observed	-	Nursing home A	14 min
Focus group 1 (FG1)	-	3 (f) 1/3 + observed	Nursing home A/B	72 min
Focus group 2 (FG2)	-	3 (f) 1/3 + observed	Homecare	66 min
Focus group 3 (FG3)	-	3 (f) 1/3 + observed	Hospital	94 min

KOREOGRAFIER

- Omsorg er koreografier hvor blandt andet kroppe, materialiteter, teknologier fordeles og ordnes tidsligt men også rumligt
- Kræver en stor indsats og er kompliceret, det kan se “let ud” udefra
- Flere genstande for omsorgen end den enkelte borger/patient
- (Felding & Schwennesen, 2019; Law, 2010, s. 66–69)

SNAVS SOM UORDEN – MATTER OUT OF PLACE

- Hvad en given kultur, samfund eller institution betragter som snavset og urent har ikke kun noget med hygiejne at gøre
- Det urene og snavsede er forbundet med tabu, da det er knyttet til forestillinger om ”det farlige”, som noget der kan true orden
- Det ”farlige” skal undgås for at holde og bevare orden
- Der er kun snavs, der hvor der er orden og system
- Kropsudskillelser som afføring anses for at være noget af det mest urene, ikke kun hygiejnemæssigt, men også symbolsk – dog ikke tårer!
-
- (Douglas, 2003; Schwennesen, 2020; Van der Geest, 2013)

DET ER IKKE KUN MENNESKER DER KAN HANDLE

- Mennesker og en masse andre aktører indgår i kontinuerlige relationer
- Det er ikke kun mennesker som "handler" i praksisser
- Materialitet, arkitektur, teknologier, kroppe og kropsdele "handler" også i praksisser, og gør noget i praksisserne, de er ikke kun passive
- På mange måder er sygepleje en materiel praksis
- Det samme gør sundhedspolitikker, idealer om fx det gode og værdige ældreliv

MÅLET MED ARTIKLEN

- At undersøge hvordan omsorgen koreograferes i forskellige kontekster i sundhedsvæsenet så afføringen ikke bliver *”matter out of place”*

**Supplementary file 5
Messy map Nursing home**

With inspiration from:
Clarke, A. E., C. Friese,
and R.

Washburn. Situational
Analysis: Grounded
Theory after the
Interpretive Turn. 2.

edition. Los Angeles:

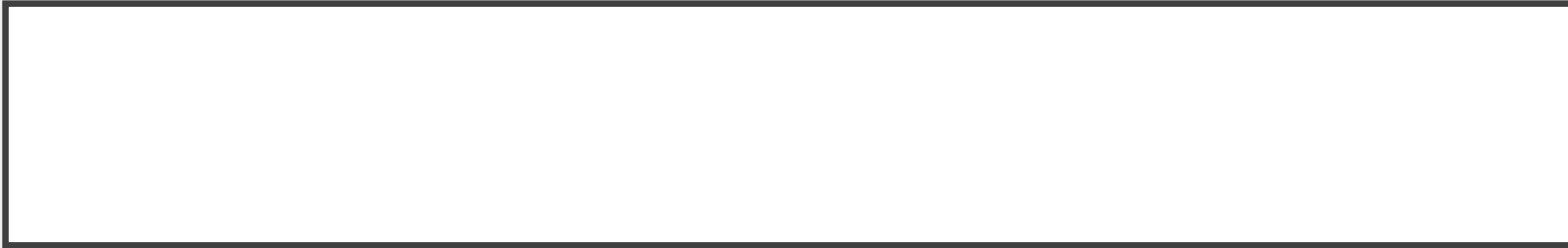
SAGE, 2018. Discourses of
autonomy, selfde

termination

UDVALGTE FUND

- At ordne tiden, så afføringen kommer det rigtige sted hen på det rigtige tidspunkt kræver
- Dokumentationsteknologier
- Løfteteknologier
- Vidensformer som fx viden om tarmsystemet og mikrobiologi
- Kroppe der kan lugte, f.eks. sundhedsprofessionelle der kan lugte flatus
- At tiden bruges optimalt, fx hjælpe en beboer et sted, mens en anden har afføring på badeværelset et andet sted

- Kræver også at udskillelsen af afføringen ordnes og arrangeres rumligt, forskellige steder
- Fx hvilke passager er der til at flytte både kroppe og afføring
- Er de passager "lette" eller besværliggør de passagerne
- Skyllerummet gør at afføringen ender det rigtige sted
- Ofte mere besværligt i en hjemlig kontekst hvor der måske ikke er et badeværelse hvor bækkenstolen kan komme ind, eller etablerede affaldssystemer
- Afstanden mellem kroppene kan også gøre det vanskeligt at ordne afføringen- fx i hjemmeplejen hvor der er en geografisk distance

EN FLERHED AF TIDER

- Kropstid fx cirkadisk rytme og tarmperistaltikken
- Hjem og socialitets tid – hænger tæt sammen med kropslig tid
- Organisationens tid
- Den relationelle tid – ”jeg følger dig”

- Tiden forhandles kontinuerligt

EN FLERHED AF AFFØRING

- Afføring kan blive til meget forskelligt alt efter hvilken praksis vi er i, og hvilken kontekst vi er i
- Men også hvilke vidensformer og materialitet der knyttes til afføringen
- F.eks. må afføring godt være i tarmene, men ikke for længe, og det skal helst ende i bleen, og ikke på kjolen, men det skal ikke være for længe i bleen
- En skraldepose med brugte bleer skal helst ikke være i en stue når det fletter sammen med idealer om hjem
- Afføring er en aktør der kan være kompleks at ordne så den ender det rigtige sted

INSTITUTIONELLE BETINGELSER

- Former koreografierne og sætter også betingelserne
- F.eks. er der nogle politiske styringer af sundhedsvæsenet, der er nogle tidsmæssige rammer og krav om effektivitet og effektiv udnyttelse af ressourcer, krav om kvalitet
- Derudover er der også en arkitektur og materialitet , f.eks. er det vanskeligt at ændre en indretning
- Dermed kan man sige at de institutionelle rammer også udgør nogle betingelser, som kan facilitere eller yde modstand mod omsorgen

UDSKILLELSE AF AFFØRING – ET BASALT BEHOV?

- Udskillelse af afføring er ikke kun menneskets basale behov (jf. Henderson)
- Det er også et institutionelt behov der skal ordnes så det passer ind i organisationens behov
- Det handler ikke kun om vidensformer der relaterer sig til fx hygiejne, det har også noget at gøre med andre vidensformer som måske ikke har status som videnskabelige viden
- Ligeså vel som det også handler om hvad der lokalt er ”*matter out of place*”
- Context of care er ikke perifer men direkte med i de daglige kropsplejepraktisser

AFSLUTTENDE REFLEKSIONER

- Hvis ikke vi har fokus på ”alt det andet” er der en risiko for at vi mister vigtig viden
- I forhold til uddannelse af elever og studerende tænker jeg det er vigtigt vi også italesætter denne kompleksitet
- At vi tør snakke om omsorgskollisionerne, for der ligger et vigtigt læringspotentialer i disse

REFERENCER

- Clarke, A. E., C. Friese, and R. Washburn. *Situational Analysis: Grounded Theory after the Interpretive Turn*. 2. edition. Los Angeles: SAGE, 2018.
- Douglas, M. (2003). *Purity and danger: An analysis of concepts of pollution and taboo*. Routledge.
- Felding, S. A., & Schwennesen, N. (2019). Når omsorgen udliciteres: En analyse af den konfliktfyldte omsorgstrojka mellem mennesker med demens, pårørende og plejepersonale på et plejehjem i Danmark. *Tidsskrift for Forskning i Sygdom og Samfund*, 16(30), 123–149. <https://doi.org/10.7146/TFSS.V15I30.114771>
- Law, J. (2010). *Care and killing Tensions in veterinary practice* (s. 57–72). <https://doi.org/10.14361/transcript.9783839414477.57>
- Rosendal, K. A. (2024). The choreographies of the elimination of faeces: An ethnographic study of the institutionalized body care practices of older people in different health care settings. *Journal of Advanced Nursing*, 80(3), 1004–1017. <https://doi.org/10.1111/jan.15864>
- Schwennesen, N. (2020). Mary Douglas: Klassifikation og social orden. I K. Hastrup (Red.), *Klassiske og moderne antropologiske tænkere*. Hans Reitzels Forlag.
-

TAK FOR OPMÆRKSOMHEDEN. KONTAKT MIG
GERNE HVIS I HAR LYST TIL AT DRØFTE OPLÆGGET
YDERLIGERE ELLER ER INTERESSEREDE I METODE
OG TEORI MM.

Kirstine.Rosendal@bhsund.dk